

Informasjon om forskrift om kriterier for rett til tilbud om opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særlig tilrettelagt for heldøgns tjenester

Innhold

1. Innledning
2. Forskriften kort sagt
3. Om omfattende behov for helse og omsorgstjenester(forskriftens § 4 nummer 4)
4. Om IPLOS-skår
5. Om når det kan gis hjemmetjenester på forsvarlig nivå (forskriftens § 4, nummer 2)
6. Om når langtidsopphold er det eneste forsvarlige tilbudet (forskriftens § 4 nummer 1)
7. Om vurderingen av om sykehjem er det du er best tjent med (forskriftens § 4, nr. 2)
8. Om ventelistefasen (forskriftens § 6)
9. Om klagerett

1 Innledning

Etter helselovene skal du som søker sykehjemsplass få vurdert hvordan hjelpebehovet ditt kan dekkes. Du har rett til langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig hvis det er det eneste tilbudet som kan sikre nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester.

Langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester betyr

- fast sykehjemsplass eller
- fast plass i en omsorgsbolig som gir omsorg og helsehjelp som i et sykehjem.

Bergen kommunes ulike omsorgsboliger er i dag ikke tilrettelagt for tilsvarende helse- og omsorgstjenester som sykehjem. Forskriften vil inntil videre bare ha betydning for rett til fast plass i sykehjem, også kalt «langtidsopphold i sykehjem» eller bare «langtidsopphold».

Nytt fra 1. juli 2017 er at kriteriene *for tildeling av langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester* gis i en forskrift. Det er også nytt at du kan settes på venteliste der du skal få særlig oppfølging. Du vil bli satt på venteliste hvis du er best tjent med fast plass i sykehjem, men likevel kan få forsvarlige tjenester på annen måte.

En ny bestemmelse i helse og omsorgstjenesteloven § 3-2a, andre ledd fastslår at:

«Kommunen skal gi forskrift med kriterier for tildeling av langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester.»

Bergen bystyre vedtok forskrift for Bergen kommune 31. mai 2017. Byrådet skrev i saken til Bystyret at forskriften og en forklaring skulle gjøres tilgjengelig til pasienter og brukere, samt publikum for øvrig, på kommunens nettsider.

Forskriften har 7 paragrafer:

§ 1 om forskriftens formål

§ 2 om overordnede hensyn og forholdet til andre lover

§ 3 med definisjoner

§ 4 med kriterier

§ 5 om retten til å stå på venteliste

§ 6 om oppfølging av pasienter og brukere som står på venteliste

§ 7 om ikrafttreddelsen

De viktigste bestemmelsene er paragrafene 4 og 6.

Bestemmelsene om din og pårørendes rett til medvirkning og informasjon er fremhevet i § 2 som et overordnet hensyn, og er lovfestet i [pasientrettighetsloven kapittel 3 og 4](#).

Den vedtatte forskriftsteksten [finner du her](#).

Vi vil først gå kort igjennom innholdet i forskriften, og så vil vi skrive særlig om de enkelte vurderingene etter forskriften.

2. Forskriften kort sagt

Kriteriene for langtidsopphold i sykehjem er:

- At du har omfattende behov for helse og omsorgstjenester¹
- og at fast plass i sykehjem er den tjenesten du er best tjent med²

Dersom det eneste forsvarlige tilbudet er fast plass i sykehjem, har du rett til dette³. Dersom du oppfyller kriteriene for å få fast plass i sykehjem, men kan få tjenester på forsvarlig nivå i hjemmet ditt, har du rett til et vedtak om å komme på venteliste⁴.

---

¹ Forskriftens § 4 nummer 1 og 2

² Forskriftens § 4 nummer 2

³ Forskriftens § 4 nummer 1

⁴ Forskriftens § 4 nummer 2 og § 5

Omfattende behov er behov for full eller tilnærmet full bistand til nødvendige gjøremål eller tilsyn.⁵ Her brukes IPLOS-skår som beskriver ressurser og bistandsbehov til deg som søker om eller mottar kommunale helse- og omsorgstjenester.

I tiden du står på venteliste skal du følges opp og prioriteres til fast plass i sykehjem når det ikke lenger kan tilbys forsvarlige tjenester i hjemmet.⁶

Du kan klage på avgjørelser etter forskriften.⁷

3. Om omfattende behov for helse- og omsorgstjenester (forskriftens § 4 nummer 4)

- Behov for bistand. Behovet ditt blir vurdert som omfattende dersom *du ikke kan ivareta din egen hygiene, lage deg mat og spise og forflytte deg uten full eller tilnærmet full bistand*⁸
- Behov for tilsyn. Behovet ditt blir også vurdert som omfattende dersom du har *fullt eller tilnærmet fullt behov for tilsyn eller hjelp* på grunn av fysisk eller psykisk sykdom eller funksjonssvikt.⁹
- Behov etter en helhetsvurdering eller på grunn av særlige forhold. Behovet ditt kan også bli vurdert som *omfattende etter en helhetsvurdering eller på grunn av særlige forhold* som ikke dekkes av beskrivelsene ovenfor.¹⁰

4. Særlig om IPLOS-skår

For å vurdere om du har omfattende behov vil kommunen bruke en offentlig standard for vurdering av hjelpebehov som er utarbeidet til [IPLOS-registeret](#)¹¹. Omfattende behov tilsvare IPLOS skår 4 og 5, på en skala fra 1 til 5.

IPLOS' veileder beskriver skår 4 og 5 slik:

IPLOS-skår 4: Store behov for bistand/assistanse/helsehjelp. Utfører/klarar deler selv, men med bistandsyter til stede hele tiden. Bistandsyter er til stede for assistanse/tilrettelegging/veiledning.

---

⁵ Forskriftens § 4 nummer 4

⁶ Forskriftens §§ 5 og 6

⁷ Forskriftens § 2

⁸ Forskriftens § 4, nummer 4 første ledd a) til c).

⁹ Forskriftens § 4, nummer 4 d) og e)

¹⁰ Forskriftens § 4 nummer 4 andre ledd

¹¹ [Klikk her for mer informasjon om IPLOS-registeret](#)

IPLOS-skår 5: Fullt behov for bistand/assistanse/helsehjelp. Behov for personbistand til alle aktivitetene.

(Fra IPLOS-veileder IS-1112 utgitt 10/2015¹² punkt 2.3.1.2)

5. Om når det kan gis hjemmetjenester på forsvarlig nivå (forskriftens § 4, nummer 2)

Selv om du har omfattende behov skal det vurderes om behovet kan dekkes ved at du får tjenester i hjemmet. Da må det kunne gis forsvarlig hjelp som dekker det omfattende hjelpebehovet med andre tjenester, annen helsehjelp eller på annen måte. Relevante tiltak er:

- Kommunale helse- og omsorgstjenester.
- Hjelpemidler for trygghet og mestring, og tilrettelegging av boligen.
- Medisinsk behandling og rehabilitering.
- Frivillighetstilbud og sosialt nettverk.
- Andre boliger med heldøgns bemanning.

Det er ikke lett å beskrive på en enkel måte hvordan man vurderer om tjenestene er på forsvarlig nivå. Det er en medisinsk vurdering, ofte kalt en helsefaglig vurdering. Veldig enkelt sagt betyr forsvarlig helsehjelp at hjelpen er slik at den hindrer unødig tap av helse.

Et hjelpetilbud er forsvarlig når det støtter og ikke motvirker best mulig utvikling av helse. Dette gjelder både fysisk helse, psykisk helse og kognitiv fungering. Tilbudet må også forebygge unødvendig risiko for skade og annet helsetap.¹³

Vi skal ha en tydelig og åpen dialog med deg og dine om hva som gjør en situasjon forsvarlig eller ikke forsvarlig. Vurderingen, som også skal fremgå av vedtak om tjenester, må vise til hvordan hjelpebehovet ditt kan dekkes mens du bor hjemme, og hvordan det kan bli dekket i sykehjem. Eventuelt skal det opplyses dersom noe av behovet ikke kan dekkes i den ene eller andre hjelpeformen.

6. Om når langtidsopphold er det eneste forsvarlige tilbudet (forskriftens § 4 nummer 1)

Dersom kommunens vurdering er at du ikke kan få forsvarlig hjelp på noen annen måte enn ved langtidsopphold i sykehjem, har du rett til langtidsopphold.

---

¹² [Helsedirektoratets veileder for personell i kommunale helse- og omsorgstjenester](#)

¹³ Forskriftens § 4 nummer 3

7. Om vurderingen av om sykehjem er det du er best tjent med (forskriftens § 4, nr. 2)

Selv om du kan få et forsvarlig tilbud hjemme, kan sykehjem være et helsefaglig bedre tilbud til deg ut fra dine behov. I så fall oppfyller du kriteriene for fast plass i sykehjem, og har rett til å stå på venteliste mens du mottar tjenester i hjemmet.

For å vurdere hvilket tilbud du er best tjent med, må kommunen gjøre en konkret sammenligning mellom hvordan behovet ditt vil bli dekket hjemme hos deg og ved fast plass i sykehjem. Det må da foreligge et konkret tilbud til deg om tjenester i hjemmet. Hvis kommunen konkluderer med at du er like godt eller bedre tjent med tjenester i hjemmet enn i sykehjem, settes du ikke på venteliste. Du får et begrunnet avslag på søknaden. Begrunnelsen må vise sammenlikningen, og de forholdene som gjør at du anses like godt eller bedre tjent med tilbudet i hjemmet.

I vurderingen av om du er best tjent med fast plass i sykehjem, skal det legges vekt på hva du mener. Nærmeste pårørende har rett til å medvirke sammen med deg dersom du ønsker det eller ikke har samtykkekompetanse¹⁴. Vi skal være i tydelig og åpen dialog om hva som gjør at du anses best tjent med den ene eller andre formen for helsehjelp.

8. Om å stå på venteliste (forskriftens § 6)

Når du står på venteliste skal du følges opp for å sikre at du får forsvarlig hjelp og at du tildeles fast plass i sykehjem når du ikke lenger kan bo hjemme med forsvarlig hjelp.

Tjenesteyterne skal kjenne godt til situasjonen din og eventuell risiko for liv og helse. Hjelpebehovet ditt skal vurderes løpende etter gjeldende retningslinjer for hjemmesykepleie i kommunen. Oppdatert versjon av retningslinjene er under utarbeidelse, og vil bli gjort tilgjengelig.

Hjelpetilbudet skal justeres i samsvar med behovet ditt i samarbeid med deg, eller med deg og pårørende dersom du ønsker det eller ikke har samtykkekompetanse¹⁵.

Tjenesteyterne og forvaltningsenheten skal jevnlig ta stilling til om du fortsatt får forsvarlige tjenester i hjemmet, eller om du i stedet bør ha plass i sykehjem. Basert på din situasjon skal det avklares hvor ofte denne vurderingen skal skrives i pasientjournalen din¹⁶. Det skal skje minst én gang i måneden.

Vurderingen av om tjenestene fortsatt er forsvarlige skal så langt det er mulig skje i samarbeid med deg, eller med deg og pårørende dersom du ønsker det eller ikke har

---

¹⁴ [Bestemmelsen om samtykkekompetanse står i pasient- og brukerrettighetsloven § 4-3](#)

¹⁵ Se fotnote 14

¹⁶ Forskriftens § 6, andre ledd

samtykkekompetanse¹⁷. Vi skal ha en tydelig og åpen dialog med deg og dine om hva som gjør en situasjon forsvarlig eller ikke forsvarlig.

Det skal avtales med deg om hvordan og hvor ofte du, eller du og pårørende, skal få informasjon og få uttale dere om vurderingen og hjelpetilbudet¹⁸. All informasjon som er hensiktsmessig å gi i den daglige kontakten mellom deg og tjenesteyterne, skal gis løpende. Nærmeste pårørende skal få informasjon dersom du ønsker det, eller dersom du selv ikke kan ivareta dine interesser¹⁹.

Hvis du ber om det skal du få utskrift av forsvarlighetsvurderingen²⁰.

9. Om klagerett (forskriftens § 2)

Du har klagerett på alle vedtak. Du har også rett til å klage på forsvarlighetsvurderingen og at du ikke blir tildelt plass i sykehjem²¹. Klagefristen er fire uker etter at du mottar vedtaket eller utskrift av forsvarlighetsvurderingen. Klagen sender du til kommunen, men det er Fylkesmannen som behandler den. Forvaltningsenheten i din bydel skal veilede deg i hvordan du klager hvis du ber om det (se under). [Se nærmere om klage i pasientrettighetsloven § 7-3.](#)

Dette er forvaltningsenhetene:

- Forvaltningsenhet sone Nord (Bergenhuss, Arna og Åsane)
Telefon: 55 56 70 70
E-post: Forvaltningsenhet.sonenord@bergen.kommune.no
- Forvaltningsenhet sone Sør (Fana, Ytrebygda og Årstad)
Telefon: 55 56 51 90
E-post: forvaltningsenhet.sonesor@bergen.kommune.no
- Forvaltningsenhet sone Vest (Fyllingsdalen og Laksevåg)
Telefon: 55 56 54 40
E-post: Forvaltningsenhet.SoneVest@bergen.kommune.no

---

¹⁷ Se fotnote 14

¹⁸ Forskriftens § 6, tredje ledd

¹⁹ Bestemmelsene om informasjon til deg og pårørende står i [pasient- og brukerrettighetsloven §§ 3-2 og 3-3.](#)

²⁰ § 6, tredje ledd

²¹ § 2